

Právní odpovědnost

Právnická fakulta MU | JUDr. Martin Hapla, Ph.D.

Co je to právní odpovědnost?

- Uplatnění nepříznivých právních následků, které stanoví právní norma, vůči porušiteli právní povinnosti
- Komisivní a omisivní porušení právní povinnosti
- Hmotněprávní institut i právní vztah
- Aktivní a pasivní koncepce právní odpovědnosti

Funkce právní odpovědnosti

- Reparační
- Satisfakční
- Represivní
- Preventivní

Druhy právní odpovědnosti

- Podle potřeby zavinění:
 - Objektivní;
 - Subjektivní.
- V závislosti na odvětví práva, v němž jsou zakotveny příslušné instituty odpovědnosti:
 - Mezinárodněprávní;
 - Ústavněprávní odpovědnost;
 - Trestní odpovědnost;
 - Správní (administrativní) odpovědnost;
 - Soukromoprávní odpovědnost.

Mezinárodněprávní odpovědnost

- Spočívá v povinnosti státu nést právní následky za své porušení právní normy mezinárodního práva veřejného
- Vznik v případě splnění dvou podmínek:
 - porušení mezinárodně právního závazku státu mezinárodně protiprávním chováním;
 - přičitatelnost uvedeného chování státu.
- Stát odpovídá za chování svých orgánů, nikoliv svých fyzických a právnických osob.

Ústavněprávní odpovědnost

- Ústavněprávní odpovědnost je vázána na právním předpisem přesně vymezené protiprávní jednání.
- čl. 34 odst. 2 Ústavy: *„Zasedání komory může být usnesením přerušeno. Celková doba, po kterou může být zasedání přerušeno, nesmí překročit sto dvacet dnů v roce.“*
- čl. 35 odst. 1 písm. c) Ústavy: *„Poslaneckou sněmovnu může rozpustit prezident republiky, jestliže ... zasedání Poslanecké sněmovny bylo přerušeno po dobu delší, než je přípustné.“*
- Ústavněpolitickou odpovědnost není vázána na protiprávní jednání.

Trestní odpovědnost

- Spojena se spácháním trestného činu, kterým vzniká subjektu povinnost strpět sankci stanovenou trestním zákonem.
- Vymezení trestného činu: § 13 odst. 1 trestního zákoníku
- Přečiny a zločiny
- Stanovený věk pachatele, přičetnost, znaky skutkové podstaty

Skutková podstata trestného činu

- Objekt
- Objektivní stránka
- Subjekt
- Subjektivní stránka (úmysl přímý a nepřímý, nedbalost vědomá a nevědomá)
- Protiprávnost

Instituty vylučující protiprávnost trestného činu

- Krajní nouze
- Nutná obrana
- Svolení poškozeného
- Přípustné riziko
- Oprávněné použití zbraně

Zánik trestní odpovědnosti

- Účinná lítost
- Promlčení trestního stíhání
- Zánik trestnosti přípravy, pokusu, účastenství
- Smrt pachatele
- Milost udělená prezidentem republiky

Druhy trestných činů

- Proti životu a zdraví
- Proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství
- Proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti
- Proti rodině a dětem
- Proti majetku
- Hospodářské
- Obecně nebezpečné
- Proti životnímu prostředí
- Proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci
- Proti pořádku ve věcech veřejných
- Proti branné povinnosti
- Vojenské
- Proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy

Správní odpovědnost

- Správní delikt
 - Přestupek
 - Jiný správní delikt
 - Jiné správní delikty fyzických osob
 - Správní delikty právnických osob a podnikajících fyzických osob
 - Pořádkové delikty

Soukromoprávní odpovědnost

- Sankční následek:
 - Restituce
 - Reparace
- Druhy soukromoprávní odpovědnosti:
 - Odpovědnost za škodu;
 - Odpovědnost za nemajetkovou újmu;
 - Odpovědnost za vady;
 - Odpovědnost za prodlení;
 - Odpovědnost za bezdůvodné obohacení;
 - Disciplinární odpovědnost.

Soukromoprávní odpovědnost – klíčové pojmy

- Všeobecná prevenční povinnost
- Pluralita škůdců a solidární odpovědnost
- Regres
- Moderační právo soudu

Děkuji za pozornost.